

8.3. Magyarország növényzeti természeti tőkéje Natural vegetation assets of Hungary

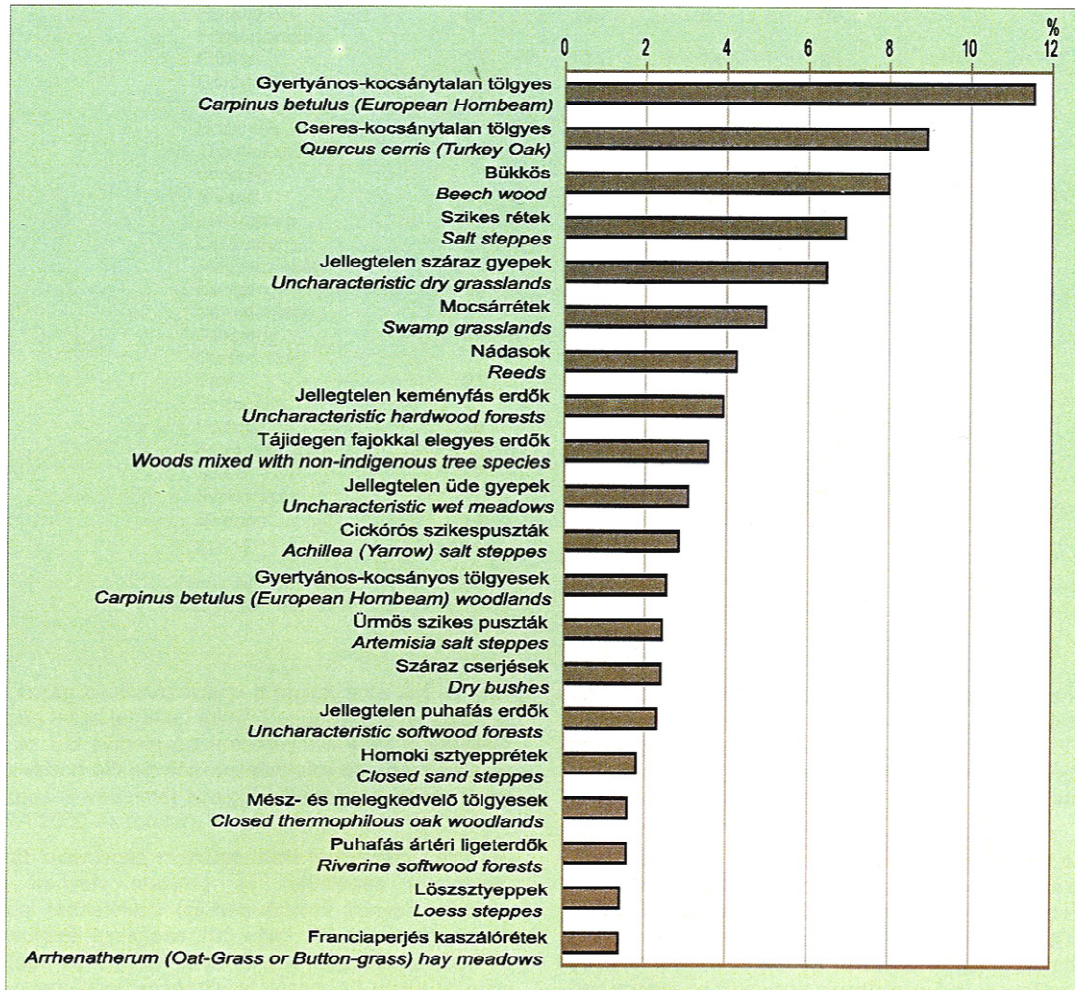
Magyarország növényzeti természeti tőkéjének indikátora megmutatja hazánk 86 természetes vegetációtípusának Magyarország növényzeti természeti tőkéjéhez (NTT) való hozzájárulását, százalékos megoszlásban. A közölt adatok Magyarország élőhely-térképezésének adatbázisából származnak. A grafikonon a legfontosabb 20 élőhelyet tüntettük fel.

In Hungary, the indicator on natural vegetation assets shows, as a percentage distribution, how our country's 86 natural vegetation types contribute to the natural vegetation assets (NFA) of Hungary. Published data are originating from the data base on habitat mapping in Hungary. This chart indicates the 20 most important habitats.

A legnagyobb természeti tőkével bíró élőhelyek a legfontosabbak a hazai táj „tájökológiai egészségének”, azaz ökológiai működőképességének megőrzésében. Itt elsősorban nem a biodiverzitás megőrzésében játszott szerepre gondolunk (ott főleg a pannon jellegű és/vagy a ritka élőhelyeink jönnek szóba), hanem a táj más alapvető ökoszisztéma-szolgáltatásaiban szerepet játszóakra, amelyek pl. az ország fa- és fűbiomassza-termeléséhez, a természetes vízháztartás biztosításához, a talajképzéshez vagy eróziógátláshoz, azaz tájaink ökológiai egyensúlyához járulnak hozzá.

Habitats with the largest natural assets are the most important in preserving “site ecological health”, i.e. ecological operational ability for any domestic sites. Here, we primarily do not take into account the role played in preserving biodiversity (there mainly our habitats of Pannon characteristics and/or of rarity may be considered), but the roles in providing other basic ecosystem services for any sites, which contribute to e.g. producing tree and grass biomass for the country, ensuring natural water cycles, soil formation, erosion prevention that is to the ecological equilibrium of our landscape units.

A legfontosabb természetes növényzeti típusok NTT-hez való hozzájárulása, 2003–2007 között
Contribution of the most important natural vegetation types to NTT

Forrás: MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet
Source: Institute of Botany of the Hungarian Academy of Sciences (HAS)

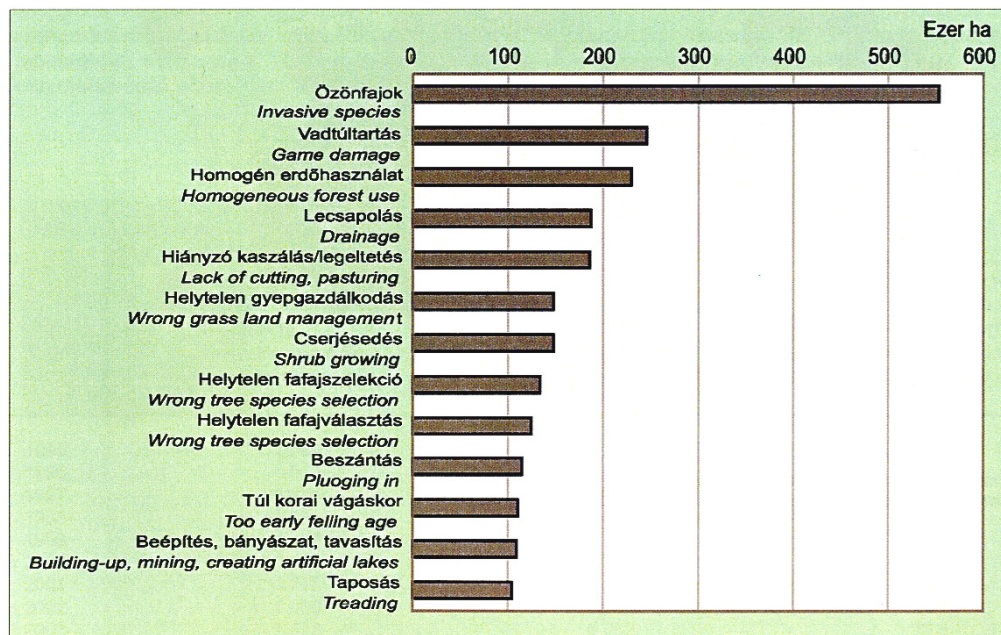
Kiemelkedő értékkel bírnak a zonális erdőtípusok közül a gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, a cseres-kocsánytalan tölgyesek, a bükkösök, a fátlan vegetációtípusok közül a szikes rétek, a jellegtelen száraz gyepek, a mocsár-rétek, a nádasok, rajtuk kívül a jellegtelen keményfás erdők, a tájidegen fajokkal elegyes erdők, a jellegtelen üde gyepek, a cickóros szikes puszták, továbbá a gyertyános-kocsányos tölgyesek, az ürmös szikes puszták, a száraz cserjések, a jellegtelen puhafás erdők, a homoki sztyepp-rétek, a mész- és melegkedvelő tölgyesek, a puhafás ártéri ligeterdők, a löszstyeppek és a franciaperjés kaszáló-rétek.

Magyarországon a természetes növényzeti örökség veszélyeztetettsége igen nagy. Egyrészt a művelésiág-váltások (beszántások, bányászat, tavasítás, kertbevonás), a gyepek és erdők használatának módja (túlhasználat, ipari jellegű erdőgazdálkodás, vadültartás, máskor a hagyományos gazdálkodás megszűnése, felhagyása), az alföldeken a talajvízháztartás befolyásolása veszélyezteti a növényzetet. Ugyanakkor az elmúlt két-három évtized alatt a legfontosabb veszélyeztető tényezők közé lépett elő a nem őshonos, azaz tájidegen fajok spontán terjedése (pl. akác, aranyvesszőfajok, selyemkóró, gyalogakác). Ezek tömeges szaporodásukkal elnyomják az őshonos fajokat, így a növényzet biomasszája egyre nagyobb mértékben ezen ázsiai és észak-amerikai fajokból áll, miközben az őshonos fajok diverzitása lecsökken.

Out of zonal forest types Pannonic *Quercus petraea* (Sessile Oak) – *Carpinus betulus* (European Hornbeam) woodlands, *Quercus petraea* (Sessile Oak) – *Quercus cemis* (Turkey Oak) woodlands and beech woodlands, out of non-woody habitats salt meadows, uncharacteristic dry grasslands, swamp grasslands, reeds, in addition uncharacteristic hardwood forests, woods mixed with non-indigenous tree species, uncharacteristic wet meadows, *Achillea* (Yarrow) salt steppes, furthermore lowland *Quercus robur* (pedunculate oak) – *Carpinus betulus* (European Hornbeam) woodlands, *Artemisia* salt steppes, shrub lands, uncharacteristic softwood forests, closed sand steppes, closed thermophilous oak woodlands, riverine softwood forests, loess steppes and *Arrhenatherum* (Oat-Grass or Button-grass) hay meadows have an outstanding value.

In Hungary, our natural vegetation heritage is highly endangered. On the one hand changes in cultivation types (ploughing in, mining, creating artificial lakes, classifying as a garden), modes of using grasslands and woodlands (overuse, forest management with an industrial character, game damage in other cases the end of traditional farming) and in lowlands the influencing of groundwater hydrology endangers the vegetation. At the same time, during the last two or three decades a spontaneous invasion of non-indigenous species (e.g. *Robinia*, *Canada goldenrod* /*Solidago Canadensis*/ species, milkweeds /*Asclepias* L/, false indigo /*Amorpha fruticosa*/) became one of the most important risk factors. With their mass invasion, these oppress indigenous species thus these Asian and North-American species account for an increasing proportion in the biomass of vegetation, while the diversity of indigenous species declines.

A növényzeti örökséget veszélyeztető legfontosabb tényezők által érintett területek nagysága 2003–2007 között
Size of areas affected by the most important factors endangering vegetation heritage between 2003 and 2007

Megjegyzés: a kutatók a MÉTA-adatbázis minden élőhelyi előfordulás esetén gyűjtötték a helyileg legfontosabb veszélyeztető tényezőket. A grafikon a 27 veszélyeztető tényező közül a legfontosabb 13 által érintett összterületet (egy területet akár több tényező is érinthet) mutatja be.

Note: the most important local risk factors were collected by researchers in case of all habitat presences of the MÉTA data base. This chart shows the total area affected by the 13 most important ones out of the 27 risk factors (an area might be affected by several factors).

Forrás: MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet
 Source: Institute of Botany of the Hungarian Academy of Sciences (HAS)

Magyarországon az eltérő NTT-vel rendelkező tájak jellemzéséhez az NTT-indexet használjuk. Egy tájegységben annál magasabb a természeti tőke index, minél nagyobb területen, minél természetesebb állapotban találhatók meg a növényzetek.

A MÉTA programfelmérése alapján első alkalommal került meghatározásra hazánk kistérségenkénti NTT-indexe (kb. 5–10 éves időszakonként számolható ki), amit a mellékelt térkép mutat be.

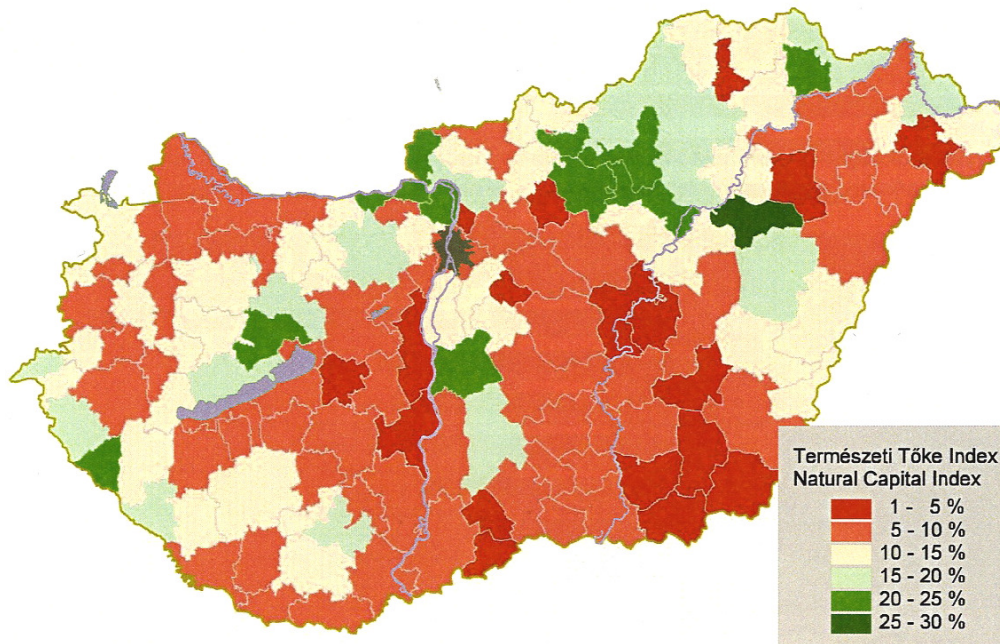
Az ország átlagos NTT-indexe 9,9%, a legalacsonyabbnak a mezőkovácsházai (0,9%), a legmagasabbnak pedig a balmazújvárosi kistérségben találjuk (28,4%). Kiemelkedő a tájindex értéke a nagy területeken védett hortobágyi szikes puszták és mocsarak térségében, de ahol szinte kizárólag intenzív mezőgazdálkodás határozza meg a táj használatát (pl. az alföldi löszhátakon), ott ez az érték nagyon alacsony. Magasabb értékeket kaptunk középhegységeink természetközelibb állapotú erdősült térségeiben, azonban az ország nagy részén az igen alacsony NTT-indexérték a jellemző.

In Hungary, to characterize landscapes with different NFAs, an NFA index is used. In a landscape unit, the higher the natural asset index, the larger the area and the vegetation is being in a more natural condition.

Based on this programme survey of MÉTA, in our country, micro regional NFA indices were specified for the first time (approx. these may be calculated for periods of 5-10 years), which are illustrated by the attached map.

Our national NFA index is 9.9%, we found the lowest index (0.9%) in Mezőkovácsháza and the highest one (28.4%) in Balmazújváros. The value of landscape index is outstanding in large protected areas of Hortobágy salt steppes and marshes, but where intensive agriculture determines land use almost exclusively (e.g. on lowland loess hills) there this value is very low. Higher values were obtained in the more forested and more natural areas of our medium height mountains; however, in a large part of this country a very low NFA index value is characteristic.

Magyarország kistérségeinek növényzeti természeti tőkéje Vegetation natural assets of micro regions in Hungary

Forrás: MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet
Source: Institute of Botany of the Hungarian Academy of Sciences (HAS)